

Paul Renders (54) is anderhalf jaar terug uit de Vlaamse missie in Chili. Hij ging er heen als jonge taalkundige, werd er priester en later minderbroeder franciscaan. Tien jaar trok hij van dorp naar dorp, van huis naar huis. Het kan raar lopen. Maar wat een zijstraat leek, werd de hoofdweg van zijn leven.

Een bewogen voetganger

Paul stamt uit een gelovig gezin met een sterk sociaal gevoel. Van moeders kant met een lange onderwijs traditie. Zijn vader was vooraanstaand in de mijnwerkersbond. De zes kinderen nemen hier heel wat van mee. Paul deed dat op een eigen manier. Als jongen van drie wordt hij door een fietser aangereden. Ruim drie jaar gaat zijn been in een beugel. Hij kan niet meedoen met sport en spel, moet aan de kant zitten. Het lopen gaat moeizaam. Het voorval is van betekenis voor de uitgroei van zijn persoon. "Ik droomde vaak dat ik in de wereld rondtrok

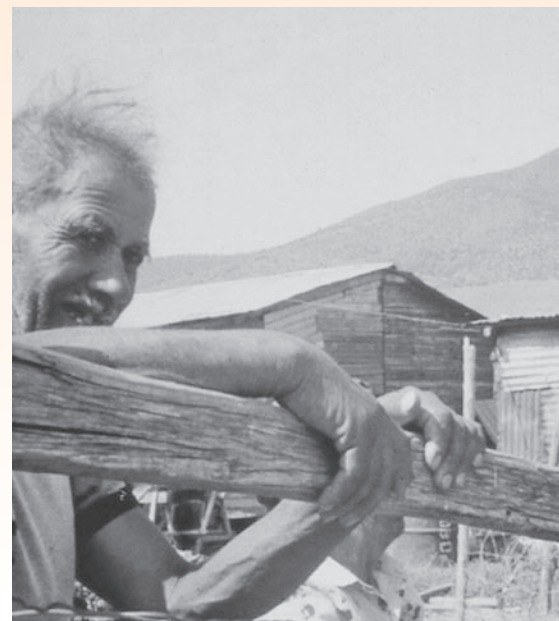
met paard en woonwagen, sterk verbonden met de dieren rondom."

Rondtrekkend missionaris

Als hij negen is, verhuist het gezin van Averbode (Brabant) naar de mijnstreek in het Belgische Limburg. Paul komt op het gymnasium annex internaat van de minderbroeders in Heusden. Hij kijkt met plezier terug op deze jaren. Aansluitend gaat hij in Leuven Romeanse taalkunde studeren. "Ik studeerde met de specialisatie Spaans. Er was veel aan-

dacht voor kunst en cultuur." In de vakanties reist hij naar Spanje. Hij oefent er de taal in de praktijk en leert er zijn eerste meisje kennen. In militaire dienst geeft hij les aan de mannen in opleiding. Ook mag hij onbezoldigd werkzaam zijn in een talentcentrum van de universiteit in Leuven. Hier krijgt een andere droom voeding: professor worden. Maar deze ambitie krijgt concurrentie. "Ik zag televisiebeelden van armoede in de wereld en dacht: moet ik me daar niet eerder mee bezig houden? Op de dag dat de professor me een baan met toekomst aanbood, kreeg ik mijn vliegticket voor Chili".

Paul Renders als missionaris onderweg in Chili.

De toen zesentwintigjarige Paul ging aan de slag als vrijwilliger in de missie van de Vlaamse minderbroeders. Hij werd leraar Frans en kreeg de verantwoordelijkheid voor een internaat van zeventig jongens. Gaandeweg kwam de gedachte op zelf ook minderbroeder te worden. De rector van het lyceum stimuleerde hem eerst theologie te studeren. Na zijn priesterwijding sloot hij zich bij de franciscanen aan, maar niet als beoogd opvolger van de rector. Paul was geraakt door de mogelijkheid om rondtrekkend missionaris te zijn.

Avontuur

“Wil je de medemens echt ontmoeten, dan is te voet gaan de enige weg”, vindt Paul Renders. Zomaar letterlijk naar het evangelie, samen met een ander, als bagage enkel een kleine accordeon, zonder geld, helemaal afhankelijk van de situatie. “Als je je helemaal overgeeft aan de Heer, dan werkt de heilige Geest. Met het afhankelijk maken van jezelf, bewijs je de ander echte liefde, juist als jij de vragende bent.” In principe blijft hij slechts één nacht in hetzelfde hutje of huisje, indachtig wat een vroegchristelijk geschrift, de *Didache*, zegt over de rondtrekkende missionaris: “wanneer deze drie dagen blijft, is hij een valse profeet”. Hij legt contacten en nodigt de mensen uit om in de avonden naar de kerk of kapel te komen voor een soort volksmissie. Twee maanden neemt hij de tijd voor twee dorpen, afwisselend een week hier en daar, en dat vier keer achtereenvolgend. Ondanks de hardheid van dit bestaan en de ziektes die hij regelmatig oploopt, houdt Paul

van dit leven. “Het avontuur trekt me. En ik zoek creativiteit, het liefst in een didactische vorm. Maar wel steeds aansluitend aan wat de mensen meemaken. Van de mens naar de theologie en niet andersom. Dan kun je met evangelieverhalen wonderen doen!”

‘Opzoekend pastoraat’

Na tien jaar moest Paul ermee stoppen. Het waren slopende jaren geweest, maar ze hadden hem ook goed gedaan. “Ik was een radicale mens, een principiële man. Gaandeweg heb ik niet alleen geleerd dat ik op God kan vertrouwen; ik heb ook geleerd geduldig te zijn en ik ben veel barmhartiger geworden. Ik heb veel van de arme Chileenen mogen ontvangen. Maar het ging niet langer: ‘broeder Ezel’ was op!”, zegt hij met een typisch franciscaanse verwijzing naar zijn lichamelijke gesteldheid. Van zijn broeders en de bisschop had hij steeds de volle medewerking gekregen, ofschoon niet van allen. “Je loopt weg bij belangrijk werk om jezelf ziek te maken”, klonk het soms. Paul heeft begrip voor dit standpunt. Als het rondtrekken hem echt teveel wordt, komt hij beschikbaar voor leidinggevend werk binnen de broederschap in Chili. Hij neemt onder meer het voortouw bij structurele hervormingen en reist voor zijn taak naar Mexico en Argentinië.

Als het leiderschap van de broeders in Chili weer op een ander overgaat, komt Paul naar

Vlaanderen. Hij besluit na 28 Chileense jaren in Europa te blijven om ook hier het ‘opzoekend pastoraat’ uit te proberen. Paul is overtuigd dat het gaat lukken. Hij begint in Aalst bij Sint Truiden. “Er is behoefte aan pastoraat. Geloof is er echt genoeg, maar de kerk zou niet moeten afwachten tot de mensen komen. Je moet naar de mensen toe!” Paul doet dit elke dag. Hij heeft onderdak in een huis dat verschillende gemeenschappelijke functies heeft. Wat hij nodig heeft, krijgt hij van mensen. Hij staat vroeg op om te lezen, bidden en studeren. Dan gaat hij de straat op; tweemaal per dag, weer of geen weer. De contacten ontstaan vanzelf en zo komt hij bij de mensen binnen. Hij zal niet over het geloof beginnen, maar als de mensen onderwerpen aandragen die daar aanleiding toe geven, spreekt hij frank en vrij over God en het evangelie. Er is een jongeman geraakt door zijn manier van doen. Voor zover zijn werk dit toelaat, komt hij meedoen. Een ander heeft duidelijk interesse getoond. Paul heeft er vertrouwen in dat het gaat lukken: “Het loopt goed.”

Herman Piek ofm

Info over het werk van Paul Renders in Vlaanderen is te vinden op www.sandamiano.be

Rondtrekkende broeders

De franciscaanse beweging kent een roerige geschiedenis.

Vooraf de historie van de orde van de minderbroeders

franciscanen kenmerkt zich door het alsmat hernieuwde

pogen van groepen broeders om terug te grijpen op de

levenswijze uit de begintijd van de beweging. In die eerste

jaren leidde Franciscus met zijn broeders een rondtrekkend

leven.

Foto boven: deelnemers aan het provinciaal kapittel in Denekamp (zie pagina 4) maken een wandeling.

Rondtrekken was het gevolg van de keuze van Franciscus en zijn volgelingen om zo letterlijk mogelijk in de voetstappen van Jezus Christus te treden, in volstrekte armoede, deemoed en eenvoud. Het was een hard bestaan, maar ook aantrekkelijk en vruchtbaar. Rondtrekkend kwamen de broeders alle mensen - en juist ook de armsten onder hen: de bedelaars, zwervers en uitgestoten melaatsen - zeer nabij. En velen ervoeren die nabijheid als een genade, alsof God hen in die broeders nabij kwam.

Nieuwe religieuze bewegingen

Franciscus blijft inspireren. Ook vandaag de dag grijpen in de katholieke wereld nieuwe religieuze bewegingen en broederschappen terug op het oorspronkelijke leefmodel van deze 'kleine arme' uit Assisi. Zo huist in de bossen nabij Rochefort, in Lavaux-Sainte-Anne - een dorpje in de Belgische Ardennen - de 'Fraternité de Tibériade', een religieuze gemeenschap van een dertigtal broeders en zusters. Zij combineren een eenvoudige monastieke leefstijl met een leven van rondtrekken en pelgrimeren. Regelmatig gaan de broeders en zusters er twee aan twee op uit, met een ezeltje als derde tochtgenoot.

Ze kloppen gewoon bij mensen aan om onderdak te vinden, eventueel wat te eten te krijgen en ze vragen of het gastgezin misschien een gebedsintentie heeft. Marc Piret, stichter van de fraterniteit zegt hierover: "Zo ontstaat contact. Als mensen erop ingaan, vragen we of ze het goed vinden eventjes samen te bidden. We bemoedigen hen ook eenvoudigweg, wensen hen vrede van God en groeten hen hartelijk." In Brazilië zijn de laatste twee decennia verschillende nieuwe 'franciscaanse' groepen ontstaan. De bekendste daarvan zijn de 'Toca de Assis'. Deze gemeenschappen van broeders leven in de achterbuurten (favella's) van São Paulo en andere grote steden. Onder hen zijn opvallend veel ex-gedetineerden en voormalige zwervers te vinden. Aan studie hechten de meesten maar weinig waarde. Het dagelijks leven van deze broeders - die consequent op blote voeten rondlopen - speelt zich vooral af op straat. Ze ontmoeten en kennen veel mensen.

Zowel de Fraternité de Tibériade als de Toca de Assis zijn erg charismatisch. Ze laten zich sterk leiden door de heilige Geest, besteden veel tijd aan de aanbidding van het heilig Sacrament en hebben een groot vertrouwen in de Goddelijke Voorzienigheid.

Evangeliseren

De oorspronkelijk levenswijze van Franciscus vindt vanzelfsprekend ook steeds weer navolging binnen de eeuwenoude orde van de minderbroeders zelf. In Brazilië trok de franciscaan Luiz Flavio Cappio jarenlang rond langs de rivier São Francisco, tot hij als Don Luiz bisschop werd gewijd van het diocees Barra.

In België, Italië en Frankrijk zijn er regelmatig broeders die een tijd lang een rondtrekkend leven leiden, met als doelstelling om zelf een meer evangelisch mens te worden, solidair met de mensen aan de rand van de samenleving; maar ook om zelf te evangeliseren: mensen ontmoeten, bemoedigen, met hen bidden en over het evangelie spreken. In Zuid-Duitsland trekken de broeders in vorming vanuit deze gedachte er zo jaarlijks een aantal weken op uit.

Missionaris Paul Renders ofm op pad in Chili.

Missionaire fraterniteit

Vorig jaar mei heeft de minister generaal van de franciscanen, José Rodríguez Carballo, zijn voorganger in dit ambt, Giacomo Bini, gevraagd om het voortouw te nemen in het tot stand brengen van een Europese missionaire fraterniteit. De broeders van deze 'interprovinciale' gemeenschap, die direct onder de generale minister valt, zullen gedurende een aantal maanden per jaar een rondtrekkend leven gaan leiden. De broeders 'preken' door hun daden. Door deze opmerkelijke manier van religieus leven willen ze op hun eigen wijze getuigen van het geloof in het steeds verder seculariserende Europa. De fraterniteit krijgt een hoofdvestiging in Palestrina,

een stad dichtbij Rome en zal nauw gaan samenwerken met andere missionair gerichte Europese fraterniteiten. Als nevendoelstelling is er voor gekozen om met name open en gastvrij te zijn voor mensen die op pelgrimstocht gaan naar Santiago de Compostela in Spanje. De broeders willen de pelgrims graag bijstaan en begeleiden. Vier maanden per jaar zullen de leden van de nieuwe fraterniteit zich wijden aan een gemeenschappelijk leven van gebed en studie, met aandacht voor elkaars noden en een gezamenlijke bezinning op en voortgaande vorming in een missionaire evangelische leefstijl.

Sjoerd Hertog ofm

'WAT ZIJN DAT VOOR KERELS?'

Nog altijd was het niet zover dat Franciscus voor de mensen preekte. Maar op hun tocht door steden en dorpen spoorde hij de mannen en vrouwen wel reeds aan dat ze de Schepper van hemel en aarde moesten eerbiedigen en beminnen en boete doen voor hun zonden. Broeder Egidius reageerde daarop dan: "Hij zegt het voortreffelijk; geloof hem maar!" Wanneer de mensen hen zo bezig hoorden, zeiden ze tegen elkaar: "Wat zijn dat voor kerels en waar hebben ze het over?" Er waren er die meenden dat ze met dwazen of dronkaards te maken hadden. Maar anderen zeiden: "Wat ze zeggen kun je moeilijk waanzin noemen." Ook was er onder de toehoorders een die reageerde: "Die lui hebben zich ofwel als volgelingen bij de Heer aangesloten omdat ze de hoogste volmaaktheid willen bereiken of ze zijn stapelgek. Kijk maar eens naar hun leven: ze leven als dakloze zwervers, ze lopen op blote voeten, dragen een stel armzalige lompen en ze gebruiken bijna geen voedsel." Maar nog niemand dacht er tot nog toe aan hen te volgen. En wanneer de jonge meisjes hen zelfs maar op een afstand zagen, werden ze bang en liepen weg. Ze mochten immers eens door hun waanzin aangetast worden! Maar ofschoon de mensen er niet aan dachten in hun voetspoor te treden, maakten de broeders niettemin een diepe indruk op hen wanneer ze zagen hoe heilig die mannen leefden. Het scheen hun toe als waren ze daardoor gemerktekend voor de Heer.

(Het begin van de orde der minderbroeders (15d-16b), in: *Herinneringen aan broeder Franciscus*, Gottmer, Haarlem 1985.